

POSTANOWIENIE

Dnia 9 maja 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa P.P.
przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie M.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 9 maja 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w K.
z dnia 9 czerwca 2017 r., sygn. akt I ACa [...] /17,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) odstępuje od obciążenia powoda kosztami postępowania na rzecz pozwanego;**
- 3) przyznaje adwokat E.P. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w K. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) zł wraz z należnym podatkiem od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Powód wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wyjaśnienia zagadnienia prawnego, za które uznał potrzebę zdefiniowania „nadmierności opóźnienia we wniesieniu powództwa”, wyłączającej ocenę zgłoszonego w sprawie zarzutu przedawnienia jako sprzecznego z zasadami współzycia społecznego, o których mowa w art. 5 k.c. oraz z uwagi na potrzebę wykładni art. 5 k.c. w celu oceny, czy uwzględnienie zarzutu przedawnienia w okolicznościach takich, jak ustalone w sprawie stanowi nadużycie prawa podmiotowego i pozostaje w sprzeczności z zasadami współzycia społecznego.

Potrzeba wykładni przepisów prawnych istnieje wtedy, gdy w odniesieniu do konkretnego przepisu prawa brak jednolitej lub utrwalonej judykatury, zwłaszcza judykatury Sądu Najwyższego albo też przyjęta i dominująca wykładnia jest oczywiście błędna lub kontrowersyjna. Natomiast przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wymaga przedstawienia problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni, mającego znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Zagadnienie prawne uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania musi mieć charakter ściśle jurydyczny i oderwany od kontrowersji dotyczących ustaleń faktycznych oraz służyć

wyjaśnieniu prawa, a nie ocenie ich subsumcji pod określoną normę prawną (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 2 października 2001 r., I PKN 129/01, OSNP 2003, nr 18, poz. 436, z 23 marca 2012 r., II PK 284/11, nieopubl.).

Zagadnienie sformułowane przez skarżącego nie ma cech określonych wyżej. Wiąże się bowiem ze stosowaniem art. 5 k.c., o którego wykładni i stosowaniu Sąd Najwyższy wypowiadał się wielokrotnie, a w szczególności uchwale Izby Cywilnej z 17 lutego 2006 r., III CZP 84/05 (OSNC 2006, nr 7 - 8, poz. 114), w motywach której – w kontekście stwierdzenia, że „roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym przedawnia się z upływem lat dziesięciu od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wyrządzające szkodę (art. 442 § 1 zdanie drugie k.c.), bez względu na to, kiedy szkoda powstała lub się ujawniła” – wyjaśnił, iż: „Możliwe jest też uznanie zarzutu przedawnienia roszczenia za sprzeczny z zasadami współżycia społecznego (art. 5 k.c.). Możliwość taka - przyjęta w orzecznictwie (np. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1993 r., III CZP 8/93, OSNCP 1993, nr 9, poz. 153 i z dnia 11 października 1996 r., III CZP 76/96, OSNC 1997, Nr 2, poz. 16 oraz uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 1996 r., II PZP 3/96, OSNAPUS 1997, Nr 14, poz. 249) - nie jest kwestionowana w doktrynie. Norma art. 5 k.c. ma jednak charakter wyjątkowy i może być zastosowana tylko po wykazaniu wyjątkowych okoliczności. Przy ocenie, czy zarzut przedawnienia stanowi nadużycie prawa, rozstrzygające znaczenie mają okoliczności konkretnego wypadku, zachodzące po stronie poszkodowanego oraz osoby zobowiązanej do naprawienia szkody. W szczególności ma znaczenie charakter uszczerbku, jakiego doznał poszkodowany, przyczyna opóźnień w dochodzeniu roszczenia i czas jego trwania. Możliwość zastosowania art. 5 k.c. nie zawsze jednak musi być wiązana z negatywną oceną zachowania osoby zobowiązanej do naprawienia szkody, przejawiającego się w utrudnianiu wcześniejszego dochodzenia roszczenia przez poszkodowanego.”

W wyroku z 21 marca 2017 r., I CSK 447/15 (nieopubl.), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że art. 5 k.c. formułuje zakaz wykonywania praw podmiotowych w sposób sprzeczny z zawartymi w nim klauzulami generalnymi, tj. społeczno - gospodarczym przeznaczeniem prawa albo zasadami współżycia społecznego. Zastosowanie tego przepisu nie może prowadzić do modyfikacji normy prawnej ani do nabycia prawa lub

jego zniweczenia. Uwzględnienie zarzutu nadużycia prawa podmiotowego oznacza jedynie, że w konkretnych okolicznościach faktycznych, ocenianych *in casu*, przyznane normą prawną istniejące prawo podmiotowe zostaje zakwalifikowane jako wykonywane bezprawnie i w konsekwencji nie podlega ochronie. Przepis art. 5 k.c., jako przepis o charakterze wyjątkowym, którego zastosowanie prowadzi do ograniczenia praw, musi być wykładany ściśle oraz stosowany ostrożnie i w wyjątkowych wypadkach.

W ramach oceny zachowania pozwanego, który bronił się w procesie przez podniesienie zarzutu przedawnienia oraz okoliczności, które zadecydowały o spóźnionym wystąpieniu przez powoda z roszczeniem o zadośćuczynienie, Sąd Apelacyjny nawiązał do przesłanek wymienionych wyżej.

W art. 5 k.c. ustawodawca posłużył się pojęciami stanowiącymi klauzule generalne, których zastosowanie w każdej konkretnej sprawie wymaga zrekonstruowania jej stanu faktycznego na podstawie zaoferowanych przez strony i właściwie ocenionych dowodów oraz ustalenia systemu wartości, w które mają godzić zachowania stron w ramach łączącego je stosunku prawnego, podejmowane w celu wyjaśnienia wątpliwości co do jego istnienia i treści. Nie sposób jest abstrakcyjnie wyznaczyć ścisłych ram stosowania takich klauzul, gdyż to niweczyłoby funkcję spełnianą w systemie prawnym przez odwołujące się do nich przepisy.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. oraz – co do kosztów postępowania – art. 102 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., orzeczono jak w postanowieniu.

O wynagrodzeniu należnym pełnomocnikowi reprezentującemu powoda z urzędu Sąd Najwyższy orzekł stosownie do § 2 ust. 1, § 4 ust. 1, § 16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 8 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. poz. 1714 ze zm.).

aj

a.ł.